

№ 28022023 від 28 лютого 2023 р.

Заява представників природоохоронного руху щодо недопустимості звуження екологічних прав

Громадські організації члени **Робочої групи 3 «Довкілля, зміни клімату та енергетична безпека» Української національної платформи Форуму громадянського суспільства Східного партнерства (УНП ФГС СхП) та Робочої групи 5 «Енергетика, транспорт, довкілля та зміна клімату» Української сторони Платформи громадянського суспільства Україна-ЄС (УС ПГС)** звертаються до Уряду, Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України і народних депутатів Комітету ВРУ з питань екологічної політики та природокористування з вимогою переглянути пропозиції, що суперечать європейській інтеграції, та забезпечити належне постійне і прогресивне розширення можливостей громадськості брати участь у процесі прийнятті управлінських рішень з питань, що стосуються довкілля

1 лютого 2023 року за номером [8410](#) у Верховній Раді України було зареєстровано урядовий законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

Окрім кількох цілком доречних нововведень, законопроект суттєво звужує можливості участі громадськості у процедурі ОВД і це викликає серйозне занепокоєння серед представників громадянського суспільства.

1. Скорочення строків громадського обговорення

Законопроект пропонує скоротити строк громадського обговорення повідомлення про плановану діяльність з 20 до 12 робочих днів. Із такою пропозицією погодитися важко. Якщо вже держава запровадила участь громадськості на етапі визначення обсягу дослідження звіту з ОВД, строк для такої участі має бути адекватним для змістовної участі громадськості. Загально визнаним міжнародним стандартом є щонайменше 1 календарний місяць.

Також пропонується скоротити і верхню межу громадського обговорення планованої діяльності після подання звіту з ОВД. Тепер воно триватиме рівно 25 робочих днів, і навіть за потреби суб'єкт господарювання чи уповноважений орган не зможуть його продовжити, бо закон не дозволить. По суті це є послабленням «оргуських» прав, що також не вітається Оргуською конвенцією.

Секретаріат
Української національної платформи
Форуму громадянського суспільства Східного партнерства
вул. Рейтарська 8/5А, м. Київ, 01054, Україна
Контактна особа: Марина Гутгарц, Секретар Платформи
unp.eap@gmail.com

Правильною є практика, коли демократичні права розвиваються у бік розширення доступу і можливостей для громадськості.

2. Зміна способів інформування громадськості у процедурі ОВД

Скасовується вимога публікації повідомлення та оголошення у друкованих ЗМІ. Натомість, на суб'єкта господарювання плануються покласти обов'язок із інформування шляхом розміщення таких документів не менше ніж в трьох публічних місцях (зокрема, на дошках оголошень органів місцевого самоврядування, об'єктів соціально-культурного призначення, відділень поштового зв'язку, на стаціонарно обладнаних зупинках маршрутних транспортних засобів, у місцях, визначених та обладнаних органами державної влади або органами місцевого самоврядування, та інших місцях масового перебування населення) на території, де планується провадити плановану діяльність та в усіх населених пунктах, які можуть зазнати впливу планованої діяльності.

Чи призведе зміна способів інформування про процедуру ОВД до кращого інформування громадськості, покаже час і практика. Видається, що в деяких випадках оприлюднення інформації у друкованих ЗМІ також може бути ефективним. Не даремно такий спосіб інформування громадськості передбачений у нещодавно прийнятому Законі України «Про адміністративну процедуру», який набере чинності в грудні цього року. На нашу думку, оприлюднення у друкованих ЗМІ, як спосіб інформування, варто було би залишити у законі хоча би у формі опції для суб'єкта господарювання.

3. Зміна способів надання доступу до звітів з ОВД

Як і раніше, окрім Реєстру, передбачається забезпечення доступу до фізичних копій звітів з ОВД (а також іншої інформації, поданої суб'єктом господарювання) шляхом їхнього розміщення протягом усього строку громадського обговорення у місцях, доступних для громадськості, у приміщеннях уповноваженого органу, у приміщеннях органів місцевого самоврядування територіальних громад, які можуть зазнати впливу планованої діяльності, а також у приміщенні суб'єкта господарювання.

Разом з тим, норму, яка раніше просто покладала на суб'єкта господарювання витрати із виготовлення паперових копій звіту, пропонується доповнити умовою - за наявності запиту громадськості.

«9. Виготовлення копій звіту з оцінки впливу на довкілля та наданої суб'єктом господарювання іншої документації, необхідної для оцінки впливу на довкілля, для їх фізичного розміщення з метою ознайомлення громадськості згідно з частинами п'ятою та шостою цієї статті забезпечує суб'єкт господарювання за наявності запиту громадськості.»

Така пропозиція є вкрай невдалою. По-перше, не зрозуміло, про який запит йдеться, людина приходять і просить – дайте ознайомитися із звітом з ОВД – і їй тут же видають копію почитати, чи йдеться про запит на виготовлення копії для подальшого ознайомлення? Кому адресувати такий запит (відповідному органу публічної влади чи суб'єкту господарювання), як швидко такий запит буде розглядатися? – усі ці питання на практиці виливаються у неоднозначне її трактування, різне правозастосування і як наслідок – порушення прав громадськості.

Більше того, така норма не узгоджується із положеннями частини 6 статті 7 Закону «Про оцінку впливу на довкілля», згідно з якої громадське обговорення планованої діяльності після подання звіту з ОВД починається з дня офіційного оприлюднення оголошення та **надання громадськості доступу до звіту з ОВД для ознайомлення**. Тобто за законом громадське обговорення розпочинається лише тоді, коли паперовий звіт з ОВД лежить доступний у приміщеннях уповноваженого органу, відповідних органів місцевого самоврядування та суб'єкта господарювання. Як в цю картину вписується запит – не зрозуміло. Адже виходить, що поки хтось не зробить запит на виготовлення копії, громадське обговорення не розпочинається, а вся процедура ОВД призупиняється. Враховуючи, що одним із завдань законопроекту 8410 є скорочення процедури ОВД, дана пропозиція виглядає вкрай недоречною.

Видається, що така зміна була викликана бажанням Міндовкілля повністю цифровізуватися і виключити із процедури ОВД будь-які паперові документи. Разом з тим, і в цифровий вік не слід забувати, що далеко не всі українці користуються цифровими технологіями, а можливості для участі у процедурі ОВД мають забезпечуватися для усіх на рівних умовах. Будь-яка цифровізація має полегшувати доступ, але не звужувати його, залишаючи осторонь мешканців віддалених регіонів, сільських територіальних громад чи старші покоління. Тому скасовуючи вимогу про подання суб'єктом господарювання документів до уповноваженого органу у паперовому вигляді (які раніше використовувалися, в тому числі, для ознайомлення громадськості у приміщенні органу), необхідно зберегти вимогу про подання однієї паперової копії звіту з ОВД (а також іншої наданої суб'єктом господарювання документації, необхідної для оцінки впливу на довкілля), призначеної для фізичного розміщення у місці, доступному для громадськості, у приміщенні уповноваженого органу. Інакше не зрозуміло, як уповноважений орган буде виконувати обов'язки, покладені на нього частинами 5 та 6 статті 4 Закону «Про оцінку впливу на довкілля».

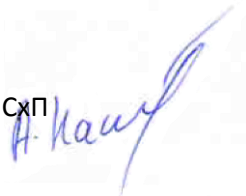
Нововведення щодо громадських слухань

Ще одним неприємним сюрпризом є введення умови для проведення громадських слухань. Статтю про громадське обговорення пропонується доповнити положенням про те, що громадські слухання проводяться за умови, що для участі в них зареєструвалося не менше ніж десять осіб. У разі, якщо для участі в громадських слуханнях зареєструвалося менше ніж десять осіб, громадські слухання пропонується не призначати.

Така умова явно не сприятиме ефективному громадському обговоренню, якого вимагає стаття 6 Організаційної конвенції. Громадські слухання є формою залучення простих людей, тих, кому складно підготувати зауваження письмово, але тим, кому, тим не менше, є що сказати про плановану діяльність чи особливості місцевого довкілля. Вимога щодо реєстрації на громадські слухання 10 осіб, які є простими місцевими жителями і можливо перший раз у своєму житті стикаються із процедурою ОВД, є надмірною і нереалістичною. На нашу думку, інтерес вже 1-ї особи, виражений у формі попередньої реєстрації на громадські слухання, є достатнім індикатором наявності громадського інтересу для призначення таких слухань.

Представники природоохоронного руху закликають Міндовкілля, Уряд, народних депутатів переглянути ці позиції, адже європейська інтеграція у довкіллевій сфері на пряму пов'язана із постійним і прогресивним розширенням можливостей громадськості брати участь у процесі прийнятті управлінських рішень з питань, що стосуються довкілля.

Від імені РГЗ УНП ФГС СхП
Координаторка РГЗ
Андрусевич Наталя

Від імені РГ5 УС ПГС
Координаторка РГ5
Малькова Тамара

Довідково:

Українська національна платформа Форуму громадянського суспільства Східного партнерства (www.eap-csf.org.ua) – це мережа більше як 140 громадських організацій України, що відстоює українські інтереси в рамках Східного партнерства. Платформа є частиною Форуму громадянського суспільства Східного партнерства (ФГС СхП) – об'єднання представників громадських організацій України, Грузії, Республіки Молдови, Білорусі, Республіки Вірменії, Азербайджану, а також ЄС. Форум допомагає громадським організаціям регіону Східного партнерства адвокатувати важливі для їх країн питання на рівні ЄС, сприяє аналітично-адвокаційній діяльності та обміну досвідом між організаціями громадянського суспільства регіону, здійснює громадський моніторинг виконання цілей Східного партнерства.

Українська сторона Платформи громадянського суспільства Україна-ЄС (<https://eu-ua-csp.org.ua/>) є національною частиною Платформи громадянського суспільства Україна-ЄС – одного з офіційних двосторонніх органів Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Відповідно до ст.469-470 Угоди про асоціацію, Платформа офіційно представляє інтереси громадянського суспільства України та ЄС у процесі виконання Угоди, здійснює моніторинг та громадський контроль за її виконанням. Від Української сторони до Платформи входить 15 членів – представників громадських об'єднань, профспілок та організацій роботодавців. Під їх егідою УС ПГС об'єднує 282 організації.

Секретаріат
Української національної платформи
Форуму громадянського суспільства Східного партнерства
вул. Рейтарська 8/5А, м. Київ, 01054, Україна
Контактна особа: Марина Гутгарц, Секретар Платформи
unp.eap@gmail.com